

In 1973 zag een nieuw fenomeen het licht in Hilversum. Een blad voor en door Hilversummers. Het wilde een podium zijn tussen de overheid en burger en tussen burgers onderling. Na twee jaar hield HIK op te bestaan. Elders in dit nummer wordt uitgebreid op deze eerste periode ingegaan worden.

Een jaar later werd er een tussentijdse evaluatie gehouden. Dit evaluatierapport uit 1976 eindigde met de constatering dat HIK heeft bijgedragen tot ontwikkeling van communicatie en discussie in de Hilversumse samenleving, dat het in een behoefte voorziet, kortom, dat het zijn plaats in deze gemeenschap dan ook waard is.

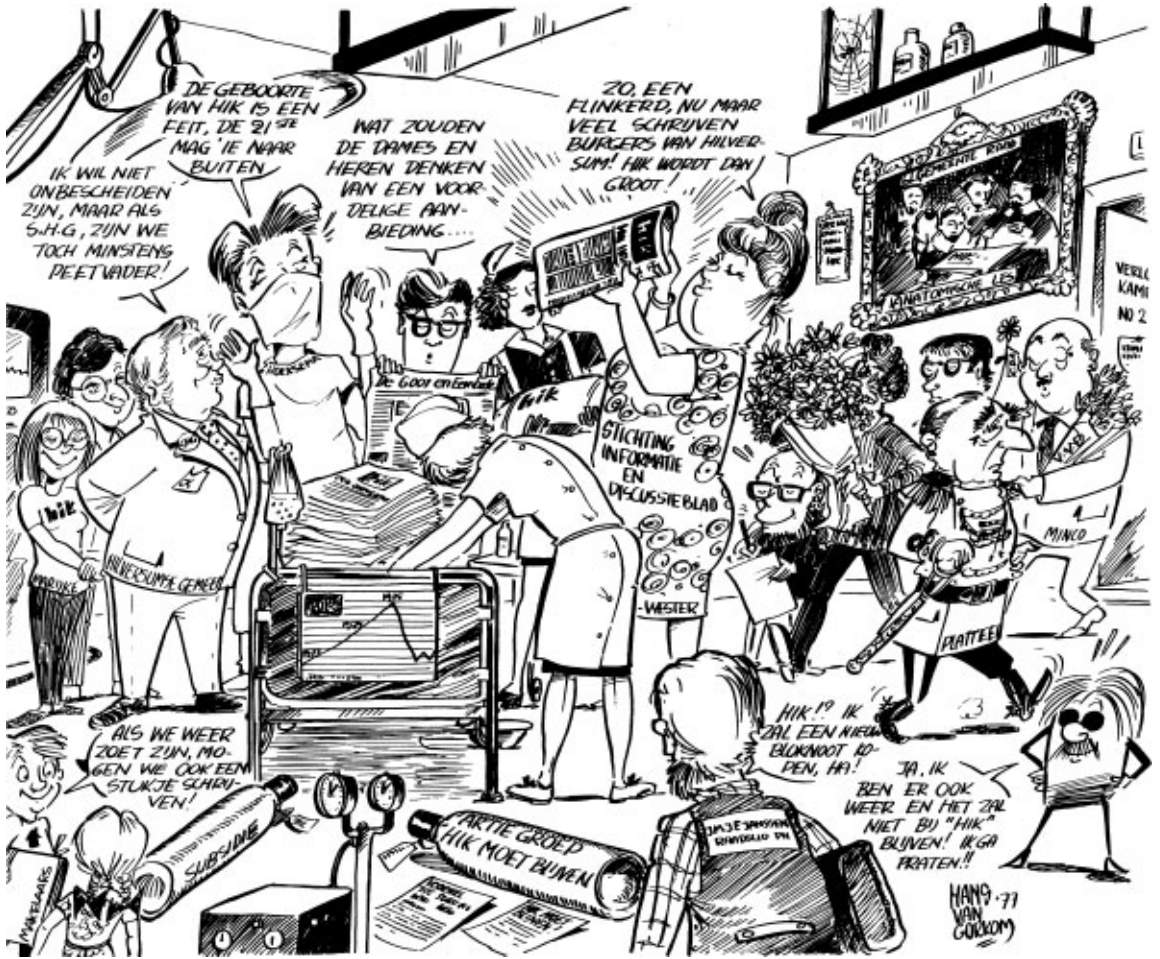
Op 4 augustus 1977 stelde het college van b en w aan de gemeenteraad voor, een subsidie te verlenen aan de Stichting informatie- en discussieblad van ten hoogste f110.200 voor een periode van vier jaar. In het voorstel was onder andere opgenomen dat het bestuur wil trachten de in het verleden ten aanzien van HIK gerezen bezwaren – in het bijzonder de indruk van eenzijdigheid – bij het opnieuw verschijnen van een dergelijk blad te ondervangen. Voorkomen moet worden, dat uitsluitend mensen van bepaalde pluimage aan discussies via zo'n blad deelnemen.¹

Op 21 oktober 1977 zag HIK nummer 103 het licht en ging het blad gewoon door waar het enkele jaren daarvoor was gestopt. De oplage bedroeg 35.000. De journalistieke verantwoordelijkheid werd gelegd bij de redacteurs Anne Hoeksema en Jos van der Steen. Zij begonnen vol overgave aan een tweede periode HIK voor Hilversum.

In deze bijdrage is gekeken naar de onderwerpen die in HIK in het eerste jaar (1978) en het laatste jaar (1984) zoal aan de orde kwamen. Bladerend door de HIKs van de tweede periode blijven sommige onderwerpen zoals de verkeerssituatie, de stadsvernieuwing en de woningnood hardnekkig opduiken. De verleiding was groot om de discussie en de besluitvorming over deze onderwerpen te volgen. In het kader van deze bijdrage is dat niet te doen. Vandaar dat hier en daar wat aangestipt wordt, zodat de lezer een idee krijgt waarmee de redacteurs van HIK het blad vulden.

Lay-out

Allereerst een vergelijking van de twee jaargangen qua lay-out. In 1978 was de opmaak levendig. De strip van Hikkie had elke week wat te vertellen. De opmaak was verre van saai. Er was een scala aan kleine onderwerpen dat de bladspiegel

Een tekening van Hans van Gorkom om de (weder-)geboorte van het blad te vieren. Met Anne Hoekstra in de rol van verloskundige. HIK 7 oktober 1977 (proefnummer). (coll. SAGV)

Nu HIK niet meer met de Gooi- en Eembode 'meeliep', moesten de redacteurs eens per week een dag naar de zetterij om de opmaak van het blad te begeleiden. (coll. Loek van Gorkom)

gevarieerd maakte en relatief veel onderwerpen waren geïllustreerd, hetzij door tekeningen, hetzij door foto's. Het levendige beeld werd versterkt door de aanwezigheid van een groot aantal advertenties. De naam HIK stond in een blauw kader en ook sommige grote artikelen hadden zelfs de kop in het blauw, zoals het artikel 'Hilversums geschiedenis is er voor iedereen' van Thom Brouns, voorzitter van 'Albertus Perk'.

Hoe anders was het in 1984. Het leek erop alsof men met een patiënt van doen had die er steeds slechter uit ging zien. Het blad had geen extra steunkleur meer. "HIK" stond in een zwart kader. De stripfiguur was verdwenen. Ook de adverteerders hadden HIK massaal de rug toegekeerd en de bladspiegel was uitermate saai geworden in vergelijking met de HIKs uit 1978.

De HIK in 1978

Opvallend is de ruimte voor de geschiedenis van Hilversum. De voorzitter van de jonge historische vereniging 'Albertus Perk', Thom Brouns, publiceerde regelmatig in HIK. Enkele onderwerpen die werden behandeld: 'Dr Van Hengel schreef het allemaal op', een artikel over boerderijen, 'Hilversum was altijd interessant' met een mooie illustratie van Betlem, 't mogelijke ontdekken en beproeven', 'Hoe woonden velen van ons een halve eeuw geleden' en 'Maarten van Rossum (de legeraanvoerder in dienst van de Gelderse hertog) brandschatte ook Hilversum' [Hij was op weg naar het hof van de Bourgondische hertogen in Den Haag – wd]. Een ander lid van de vereniging stuitte in de Koninklijke Bibliotheek op een onbekend handschrift met een beschrijving van Hilversum. Op 22 september 1978 deed hij daar verslag van. Aan de geschiedenis van Hilversum werd ruimschoots aandacht besteed. In 1984 was er niets meer over van dit historisch enthousiasme. De reden ligt voor de hand. Een snelle blik in onze jubileumuitgave Hilversums historie in vijftig verhalen (HHT/EP 2006/4) leert dat 'Albertus Perk' vanaf

Thom Brouns, de voorzitter van de nog jonge historische kring, bracht met zijn artikelen in HIK de geschiedenis van Hilversum onder de aandacht van het grote publiek. HIK 22 december 1978. (coll. SAGV)

Sommige strips van Hans van Gorkom zijn zelfs na bijna 30 jaar nog akelig actueel. HIK 14 december 1979. (coll. SAGV)

Commentaar op huisjesmelkers en op discriminatie bij de Hilversumse nachtclubs.

oktober 1981 een echt verenigingsblad kreeg met de naam 'Eigen Perk'. De reden om in HIK te publiceren was daarmee weggevallen.

In 1978 stond de Neutronenbom landelijk volop in de belangstelling. De protesten klonken ook op lokaal niveau door en HIK was het podium. Maar ook andere, niet-Hilversumse onderwerpen haalden HIK. Het Ultracentrifuge project in Almelo kreeg aandacht, de Apartheid, Chileense kinderen in Hilversumse kleren en Hoe denken de raadsleden over het milieu, in het bijzonder kernenergie? Toch voerden lokale zaken de boventoon. Een greep: het verval van het oudste huisje in Hilversum (in de Laanstraat). Dit item keerde een aantal keren terug. Terugkerende onderwerpen waren ook de woningnood, de verkeerssituatie in het centrum van het dorp, de geluidshinder van het vliegveld, de aandacht voor zwerfvuil, de ongeloofwaardigheid van de ambtenarij ('Uw dossier ligt bovenop!').

Bestuurlijke stukken of in ieder geval uittreksels daarvan werden geplaatst. In de HIK van 29 september werd het een uittreksel van het Beleidsplan 1978-1982 gepubliceerd. Oppositiepartij SP maakte in het nummer van 27 oktober gehakt van het plan in een artikel onder de titel 'Hilversums beleidsplan is een eenheidsworst'.

Langzaam kwam ook de problematiek van de allochtonen ter sprake. Het toegangsbeleid van een aantal nachtclubs werd aan de orde gesteld. Allochtonen (die term werd overigens toen nog niet gebruikt) werden op basis van hun huidskleur de toegang tot die clubs geweigerd. In de HIK van 3 november werd

melding gemaakt van maatregelen tegen de discriminatoire handelingen van de nachtclubs.

De Turkse gemeenschap in Hilversum ijverden in de HIK van 18 augustus voor een moskee.

Op 1 september was het 60-jarig jubileum van Hilversum als omroepstad voorpaginanieuws. Ook discriminatie van blinden in een nachtclub haalde de voorpagina.

Een discussie die eigenlijk van 'alle tijden' is, was de verkeerssituatie. Het is dan ook niet vreemd dat we ook in 1978 discussies daaromtrent vinden. Een lid van PH schreef op 17 maart een uiterst kritisch stuk over de plannen van de gemeente naar aanleiding

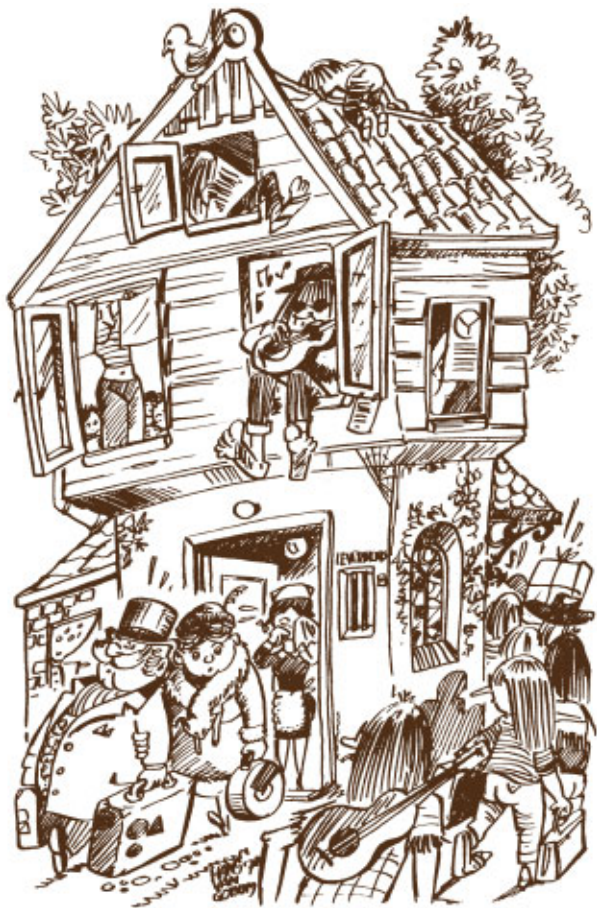
van de in zijn ogen misleidende folder 'Wat is de binnenstad u waard'.

De woningnood zorgde voor veel kopij voor HIK. De woningbouwvereniging St. Joseph kreeg klachten met betrekking tot achterstallig onderhoud. St. Joseph pakte dit niet adequaat op en in HIK verschenen de boze reacties van huurders (zie ook bladzijde 199).

HIK in 1984

Het contrast is erg groot wanneer men de HIKs van het laatste jaar (1984) ter hand neemt. De lay-out heeft niet meer het speelse en frisse van 1978. In 1984 was Nederland in economisch guur weer beland. Dat had ook zijn weerslag in de bijdragen in HIK, zoals we zullen zien.

Thema's die we in 1978 ook al tegenkwamen waren de verkeerssituatie in Hilversum, de 'eeuwige' discussie over de bereikbaarheid van de winkels, autoverkeer, meer parkeerruimte bij halte Sportpark en meer ruimte voor de fietsers. Dr. De Lange pleitte voor een Kerkbrink vrij van alle gemotoriseerd verkeer. Er speelde de problematiek van de Ruitersweg ten behoeve van het verkeer; een protest van een Gijsbrecht-

'Doorstromen maar!'

Een oplossing voor de woningnood onder jongeren: herbestemming van de vele grote villa's in Hilversum. HIK 21 april 1978.

In 1977 kwam er een gemeenteverordening waarmee huisjesmelkers desnoods onder dwang gedwongen konden worden achterstallig onderhoud aan hun huizen te verhelpen. HIK 28 oktober 1977.

De werkgroep Geluidshinder Vliegveld maakte bij tijd en wijle meer herrie dan de vliegtuigjes.
HIK 31 maart 1978.
(coll. SAGV)

Aandacht voor de ons omringende natuur en de dieren die daar leven.
HIK 30 april 1974 en 26 mei 1978. (coll. SAGV)

bewoner tegen de afsluiting van de Ruitersweg. De actiegroep Diependaalselaan die aandacht vroeg voor de onleefbare situatie aan die laan. Inderdaad: over de verkeerssituatie in Hilversum raken we niet uitgepraat!! Het is een discussie van alle tijden.

Het financiële reilen en zeilen van de gemeente. De perikelen rond de begroting 1984. Douwe van Dam (PvdA) schreef een kritisch artikel over de 'begrotingsmishandeling 1984 een heroverweging van de meerderheid (CDA en VVD)'. Uiteraard kon een reactie van die meerderheid niet uitblijven. CDA-raadslid Piet Kuijper diende met zijn artikel 'Kom kom' Van Dam van replek.

Een thema dat eveneens eerder aan de orde was geweest, was het functioneren van het gemeenteapparaat. De titel 'Er zijn nog 27946 wachtenden voor u' zei genoeg.

Woningbouwvereniging St. Joseph in het nieuws

In de HIK van 2 juni 1978 schreef een kwade bewoner van een van de woningen van St. Joseph, de heer Koster, dat het tijd werd voor een ledenvergadering. Hij betichtte voorzitter Schiltmans ervan dat hij geen verantwoording wilde afleggen voor het achterstallige onderhoud aan de woningen. *Het regent binnen net zo hard als buiten.*² De week er op reageerde St. Joseph. Ze verweet Koster een incompleet verhaal te vertellen en aan stemmingmakerij tegen de persoon van Schiltmans te doen. Daarnaast legde de woningbouwvereniging uit hoe de vereniging functioneerde. De woningbouwvereniging had samen met de voorbereidingscommissie, waar Koster deel van uitmaakte, een renovatieplan opgesteld. Hij kon dus zelf meebepalen hoe snel de renovatie ging, maar hij vond het niet snel genoeg gaan. Hij zocht HIK, aldus de woningbouwvereniging, om zijn frustraties met betrekking tot Schiltmans te kunnen ventileren, terwijl Schiltmans slechts een uitvoerder is van de besluiten door het bestuur genomen. Deze reactie van St. Joseph werd ondertekend door het algemeen bestuur en de raad van commissarissen.³ Dat de raad van commissarissen de reactie ondertekenden, werd in de volgende aflevering van

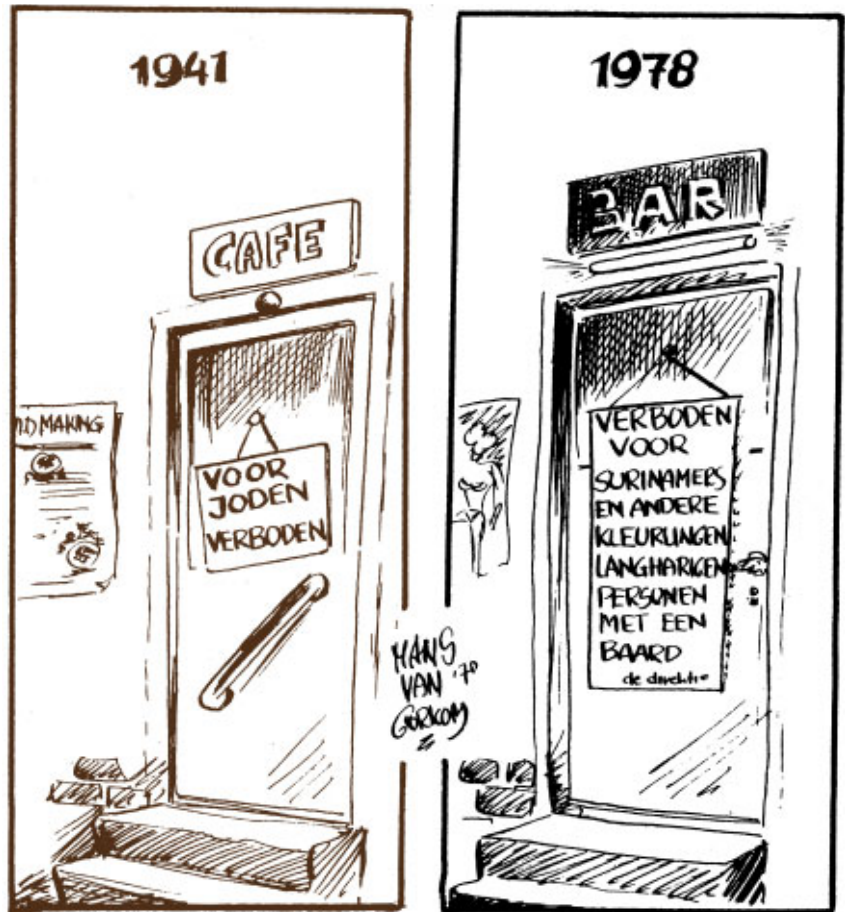
HIK omschreven als *een vreemde manoeuvre*. Immers het toezicht op het bestuur is toevertrouwd aan de raad van commissarissen. De schrijver riep op om weer op regelmatige basis jaarvergaderingen te houden en zaken niet via de pers uit te vechten.⁴

Koster had tegen de woningbouwvereniging een kort geding aangespannen omdat allerlei verzoeken, zowel schriftelijk als mondeling, om de lekkage op de kinderkamer te verhelpen op niets waren uitgelopen. De huurders van de flats aan de Erasmuslaan boekten wel succes tegen St. Joseph. Dit geschil tussen de huurders en de woningbouwvereniging ging om de puntenwaardering. Omdat de puntenwaarde van de vereniging niet klopte met de werkelijkheid, hadden de huurders teveel betaald. Zij eisten van St. Joseph dat dat zou worden teruggestort, wat uiteindelijk ook gebeurde.⁵ Enkele weken later viel Koster de woningbouwvereniging opnieuw aan in een bijdrage met de titel *Toezichthoudend orgaan van St. Joseph faalde*. Dit keer werden de commissarissen onder vuur genomen.⁶ Daarna werd het rustig rond woningbouwvereniging St. Joseph – althans in HIK!

Niet alleen in 1978, maar ook al in 1974 was Nico Schiltmans onderwerp van het scherpe pen-netje van Van Gorkom.
HIK nr. 56, 5 november 1974.

Sommige onderwerpen zijn van alle tijden...
HIK 18 augustus 1978.

De stadsvernieuwing en woningbouw was ook zo'n onderwerp dat garant stond voor kopij en discussiestof. En dat gold niet alleen voor het jaar 1984. Ook de jaren daarvoor stond het prominent op de agenda. In 1984 werden er bijdragen gewijd aan het bouwplan Zoutmanlaan, een alternatief plan van de bewoners van stadsvernieuwingsgebieden dat ze de gemeente aanboden, de Eerste Nieuwstraat was toe aan vernieuwing. Het bestemmingsplan Bedrijventerrein Kerkelanden-oost was een bijdrage waard, evenals de 180 woningen op het Venetaterrein. De gemeentepannen met betrekking tot het station en stationsgebied maakte veel los en waren goed voor verhitte ingezonden stukken. Voor- en tegenstanders groeven zich in.

De staking van Britse mijnwerkers bleef in Nederland niet onopgemerkt. De SP verzorgde voedselhulp. Een Goois Steunkomité zette zich voor de getroffen in. Deze solidariteitsactie met de Britse mijnstakers leidde er onder andere toe dat kinderen van de getroffen gezinnen uitgenodigd werden naar Hilversum te komen. De slechte economische tijd en de oplopende werkloosheid kwamen tot uiting in diverse bijdragen. Het was de tijd van minister Ruding en zijn 'tante Truus', en streng bezuinigen. Het project 'Mensen zonder Werk' kreeg veel zendtijd in het

blad. Er werden aankondigingen gedaan voor sollicitatiecursussen. Bijstandstrekkers kregen een eenmalige uitkering. De gemeentelijke bezuinigingen kwamen ook ruim aan bod. Daarmee kwam de positie van HIK zelf aan de orde.

Een Hikkie die nog niets aan actualiteit heeft verloren.
HIK 1 december 1978.
(coll. SAGV)

Veel bijdragen – en naarmate het jaar verstreek werden dat er steeds meer – betroffen het blad zelf. HIK zat in zwaar weer. De Lange schreef in een open brief aan De Gooi- en Eemlander, dat wanneer “De Gooi” haar beleid zou herzien, HIK overbodig zou zijn. HIK kreeg veel steunbetuigingen maar die konden het blad niet van de ondergang redden. In het laatste nummer verschenen weer de vertrouwde cartoons. Een ander medium was opgericht om de Hilversumse samenleving te bedienen en dat was de lokale omroep. De start van omroep VLOH werd in de laatste HIK aangekondigd.

Een vergelijking van 1978 en 1984

Door de HIKs bladerend van deze twee jaren vallen zowel de verschillen als overeenkomsten op. Verschillend zijn – naast de uiterlijke versobering in 1984 – de toch tijdgebonden onderwerpen. De Neutronenbom had plaatsgemaakt voor de Kruisraket, de Chileense kinderen voor Britse mijnwerkerskinderen.

Het blad veranderde niet echt van karakter. Door de groeiende werkloosheid was er in 1984 meer aandacht voor het werkgelegenheidsvraagstuk en werd er een serie aankondigingen gedaan over leren solliciteren. Alhoewel de laatste nummers wel veel over HIK gingen. De cartoon verdween, maar het maatschappelijke debat bleef. En onderwerpen als de woningnood, herinrichting van het centrum, de verkeerssituatie en de discussies over de begroting bleven en zijn als de geschiedenis, namelijk een discussie zonder eind.

Noten

- 1 Van college van b&w aan de gemeenteraad, 4 augustus 1977, gemeenteblad I 1977, nr.210
- 2 HIK 133, 2 juni 1978.
- 3 HIK 134, 9 juni 1978.
- 4 HIK 135, 23 juni 1978.
- 5 HIK 136, 7 juli 1978.
- 6 HIK 139, 18 augustus 1978.